

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence.

Politično - upravne misli

(Dopis.)

Naša notranja politika ni lahek problem. Že upravljanje gospodarskih in socialno - kulturnih razlik in potreb raznih pokrajin povzroča težkoče, največje in najtežje vprašanje pa je dokončna, interesom države in obnem njenih delov ustrezajoča notranje - politična ureditev. In vendar moramo enkrat eliminirati sporne politične točke med severom in jugom, zlasti med hrvatskim in srbskim območjem, da pridemo do tolikanj potrebnega pomirjenja.

Po izjavi politikov je videti, da ne bomo več tiščali glave po nojevo v pesek in da ne bomo več dopuščali, da bi notranja nesložnost in nesporazum rušila vitalne državne interese. Dogodki od 20. in 21. julija tek. leta širom s hrvatskim življenjem naseljenih pokrajin so glasen opomin k hitremu reševanju notranje - političnih problemov.

Kakršnakoli naj bo že nova oblika za sožitje narodov in državnih delov, tudi najboljša tvorba bo brez pravega učinka, če se ne izpolnijo neki bistveni pogoji, od katerih hočemo našteti nekatere:

1. V vse naše javno življenje mora priti več poštenja in nesebičnosti, več podrejanja lastnih interesov javnim in državnim.

Politika naj postane res skrb za javne zadeve, ne pa da tvori plašč za skrivanje in realiziranje osebnih in strankarskih ambicij. Potem se ne bo tolikokrat dogajalo, da stopajo nekateri preko pogaženih in mrtvih trupel do svojih ciljev, ki koristijo v glavnem le njim; potem ne bo afere, kakor Našička in druge.

Prava državna politika mora biti pri nas samo ena in t. j. politika skupne jugoslovanske zavesti, skupnega in složnega sodelovanja vseh delov naroda in države. Taka politika pa more iti samo evolutivskim putem. Skoki iz ekstreme v ekstrem, ki smo jih doživljali v zadnjih letih, zlasti v neki ba-

novini, vodijo nevzdržno do poraza, kakor kažejo skupščinske volitve dne 5. maja t. l., ki tvorijo tudi žalosten zaključek naivnega »pridobivanja«.

Javni denar se ne sme deliti po »previđenosti«, marveč samo po potrebnosti, torej tam in tistemu, kjer je res potreben in bo koristno naložen. Isto velja za javne funkcije in službe. Potem se ne bo več zgodilo, da derejo slabotnejši trumoma za laži - pastirjem, držecim sol v roki. In ali ne zaključujemo tudi tu usodno poglavje bližnje preteklosti?

2. Odgovornost funkcionarjev in kontrola.

V državnem organizmu ne sme biti nobenega funkcionarja, ki bi se čutil na svojem mestu neodgovornega in nekontroliranega. Če obvelja tak sistem za najvišje funkcionarje, je možnost zlorab že podana. In, ali nismo doživeli tudi to, da so se mnogi, opravičujoč svoje prestopanje, tolikokrat sklicevali na »višji ukaz in voljo«.

3. Stabilizacija uprave.

Šefi uradov in sploh uradništvo, ki izvršuje zakone in predstavlja vlado, ne sme biti na svojih položajih od danes do jutri. Uradniki morajo imeti zavest stalnosti, da se morejo posvetiti z vso vnamo in požrtvovalnostjo svoji službi in v zavesti, da so postavljeni zaradi ljudstva in za ljudstvo.

Ravno preveliko menjavanje režimov in uradništva je med drugim bistveno pripomoglo, da je narod skoro popolnoma izgubil zaupanje in vero v oblastva, red in zakone. Temu se je pridružila gospodarska kriza, ki ji doslej nobena vlada ni mogla biti kos. Tako smo doživeli politično in duševno razsulo, ki je hujše od prvega. Ko bodo po bodočih solucijah rane prvega že zaceljene, bo ljudska duša morda še vedno skeptična.

Uradništvo se mora čutiti eno z ljudstvom, posameznikom iz njegove srede zato ne sme biti več mogoče, da

poljubno tožijo na višjem mestu uradnike in uveljavljajo svoje mnenje preko naziranja in vednosti uradov, če ni res tehtnih razlogov za to. Vse to povzroča nesoglasje in zmedo. Ako pa je uradnik dejansko kaj zakrivil, naj se izvrši redno disciplinsko postopanje zoper njega. Tudi premeščanje uradnikov naj bi se vršilo po skrajni stvarni potrebi — le po disciplinskih sodbah in na lastno prošnjo.

4. Depolitizacija uprave.

Že dostikrat je bila obetana, pa je utihnil glasnik in grešilo se je naprej. Osnovno načelo mora postati zahteva, da bodi uradnik in vsa uprava kolikor mogoče daleč od — politike. Uradi so za vse, uradnik kaže popolno nevtralnost v svojem poslovanju, v zasebnem življenju pa bodi politično zmeren. Potem bo videl vsakdo, brez razlike strankarske pripadnosti, v uradniku dobrohotnega izvrševalca zakonov in pospeševalca splošne blaginje.

Do katerih položajev naj se seže depolitizacija, je spričo našega ustavno - upravnega življenja težko reči; čim dlje in čim više, tem bolje. Potem se ne bo moglo več zgoditi, da posegajo višji upravni šefi z vso silo v ožjo lokalno politiko posameznih krajev; da izdajajo pred volitvami uradom navo-

dila, katero listo ali celo katerega kandidata z iste liste naj voli uradništvo. Seveda bo ustvariti tudi sankcije proti izrabljanju uradništva po strankah in potentatih.

Po tolikih peripetijah od prevrata dalje, po tolikem zlu večnega napačnega presnavljanja in rušenja zadržajmo — po izvršenih remedurah — v stalnejše, mirnejše in poštenejše vode. Naj obvelja tudi vsaj odslej, kar je napovedal v proračunski debati ministrski predsednik g. dr. Stojadinović:

»Volilne borbe ne sme nikdar več prevzeti na svoja ramena samo policija, boreč se za vladne kandidate ali samo za nekatere izmed njih in boreč se proti opoziciji, marveč volilna borba mora preiti na velike politične formacije, osnovane po zakonu.«

Ob uvedbi tega sistema se bodo najbolj oddahnili uradi sami, ker je pač laže in prijetneje voditi volilne posle v nevtralnem smislu in v vlogi nepristranskega in res objektivnega razsodnika, kakor pa v pristransko določenem pravcu, ki ga narekuje direktno ali indirektno povelje. Potem tudi ne bo niti namišljene potrebe več, da frče uradniki od razpisu raznih volitev, kakor da so žoge in ne živi ljudje z družinskimi in socialnimi interesi in potrebami.

Nakazovalno pravo bana

(Konec.)

Posebne omejitve pri končnem angažiranju bi bile te-le: pristanek fin. ministra, če presega izdatki končnega angažiranja vsoto 3.000.000 Din oz. pri poslih, ki se odstopajo tujim podnikom, kadar je iznos večji od 500.000 Din (§ 113.). Prav tako je potrebna pritrditev ministrskega sveta, kadar presega odločba o končnem angažiranju vsoto 10.000.000 Din. V primeru, ako se v teku izvrševanja pogodbe pojavi potreba, menjati ali dopolniti pogoje, se smejo spremembe in dopolnitve izvršiti samo po medsebojnem sporazumu obeh pogodbenih strank.

Odločbo o spremembah in dopolnitvah izda minister za finance po predhodnem zaslišanju odbora za oceno drž. nabavk. Če presega v pogodbi, ki so menja ali dopolni, znesek končno angažiranega izdatka vsoto 1.000.000 Din, izda odločbo o spremembah in dopolnitvah ministrski svet po zaslišanju odbora za oceno drž. nabavk (§ 161.). Prav tako se zahteva soglasnost ministra za finance po predhodnem zaslišanju odbora za oceno drž. nabavk pri višjih (večdelih), če le-ti znašajo preko 10—20% od pogojene vsote odnosno če presega vsoto 100.000 Din,

Vinko Rupnik, strok. učitelj, Ljubljana:

Naši učitelji pevci med Bolgari

Turneja Učiteljskega pevskega zbora iz Ljubljane po Boglariji od 14. do 29. maja.

(Konec.)

»Bratje smo!« je dejal sivolasi metropolit na svečanem banketu v Burgasu in pri tem dokazoval enakost obeh slovan- skih narodov tako prepričevalno, da ne more biti govora o kakem nasprotju.

»Bratje smo!« je vzkliknil tov. Tavčar pred spomenikom heroja Levskega v Sofiji, ko smo odkritih glav poslušali zgodovino največjega bolgarskega junaka.

»Bratje smo!« je dejal podpolkovnik na Šipki pri spomeniku Osvoboženja. Prelaz Šipka (1333 m) je najsvetejši kraj vsakega Bolgara, kraj osvoboditve. Bela gora je eno samo pokopališče posuto s križi in spomeniki. Ako kopljemo nekoliko globoko, najdemo še kosti bolgarskih in ruskih vojakov, ki so 11. avgusta 1877. v zadnjem trenutku, ko so se mislili že predati dušmanu, priborili svoji domovini svobodo. Orlovski polk bolgarske vojske je, naha- jajoč se nekoliko nižje pred vrhom, pome- tal na nasprotnika vse, nazadnje celo ka- menje, puške in mrličje. Zato pa pravi neki bolg. pesnik poveljujoč zgodov. trenutek, da se je mrtev človek boril z živim. Edini izhod smrti! Ali tedaj je zadonel iz žalečja gromki »Ura« 150 na pomoč pri- hajajočih Rusov, ki je Turke splašil, Bol- garom pa vtilil toliko moči, da so jih pre- gnali za vedno iz svoje dežele. Ogromen 60 m visok spomenik z velikanskimi pro- stori in grobom junakov-herojev je bil po- svečen lanskó leto v prisotnosti carja sa- mega in ogromne mase naroda.

»Naši bratje Jugoslavlani-Slovenci so danes med nami« je med drugim dejal slavnostni govornik na proslavi drž. praz-

nika sv. Cirila in Metoda v Burgasu več tisočglavi množici. Po zahvalnemu obredu so vojaštvo, razna društva, šole imeli mi- mohod pred polkovnikom načelnikom gar- nizije, kateri je vsako mimo idočo edinico navdušeno pozdravljali. Posebno pozornost sta vzbudila oddelka s fašistično in Hitler- jevo zastavo. Na prošlavi smo spoznali na- rodne noše naših bratov, ki se posebno od- likujejo po barvni pestrosti. Vendar so pa naši učitelji in učiteljice preoblečeni v Go- renjke, Gorenjke ter Istrijance bili ta dan predmet splošne pozornosti. Slava sv. Ci- rilu in Metodu, slava resničnim apostoli- ma vere in — Slovanstva!

»Bratje smo« smo čitali iz oči naših gostiteljev, ko so nas z godbo na čelu pe- ljali skozi gost špalir naroda z burgaske postaje na čbalo Črnega morja, dokazujoč nam s tem svoje spoštovanje do našega — slovanskega Jadrana. Črno morje zato, ker je vedno razburkano in ker je pokopalo že marsikatero človeško življenje. Jadran in Črno morje naša bodoča mejnika, branika Slovanstva!

»Dobrodošli dragi gostje. Živeli bratje Jugoslavlani!« je bleketal napis na ogrom- nem za to priliko postavljenem slavoloku v Jambolu kot enodušen pozdrav vseh go- stoljubnih Jambolčanov, kjer smo imeli celo dva popolnoma razprodana koncerta.

V takih trenotkih smo spoznali res- nično slovansko gostoljubnost, hvaležnost in hrabrost bratskega naroda, ki zelo ceni svojo svobodo. Tako je po vseh mestih mnogo spomenikov raznih junakov in dru- gih narodnih delavcev, ki opozarjajo na- rod na hvaležnost. Najlepši in menda naj- večji spomenik stoji pred parlamentom v Sofiji. Posvečen je iz hvaležnosti za pomoč ruskemu carju Osvoboditelju. Mirno se- deč na konju opazuje svoje vojake, ki hite Bolgarom na pomoč. Lep spomenik ima narodni pesnik Ivan Vazov na vrtu za sta- rinsko cerkvijo sv. Sofije, junak Leviski, itd.

Mnogo junakov je padlo na Šipki in v drugih vojnah, a bolgarski učitelj vzgaja

nove, prepojene z zgodovino in junastvom svojih pradedov. V Sofiji smo videli mno- go otrok iz podeželskih šol, ki so občudo- vali spomenike junakov, mestó, promet, grob carice Eleonore na Bojani in lesen top v etnografskem muzeju, s katerim se je njihov praded spravil nad sovražnika. V mladih sreih so otroci poslušajoč pripove- dovanje svojih učiteljev gotovo sklenili sle- diti svojim pradedom. Pravili so, da imajo za majniški izlet brezplačno vožnjo v So- fijo. Vsekakor gesta, ki ne bo ostala brez uspeha.

Omenim naj še izlet v vas Bojano ob vnožju Vitoše. Poleg stare pravoslavne kapele Vitoške Bogorodice ima svoj grob carica Eleonora, mati sedanjega carja. Cvetje in navaden kamenit križ so spomini na blago in dobro carico, ki je veliko žrt- vovala narodu. Tako in slično nam je raz- lagal podčastnik v krasni in mehki bol- garščini. Cerkev poleg groba je jako stara in polna fresk iz 12. in 13. stoletja. V po- sebni predstavi vise venci, katere so polo- žili razni državni glavarji na grob pokojne carice. Med njimi nas je zanimal venec z rdečim trakom in zlatima začetnicama ime avstrijskega cesarja Karla in cesarice Cite.

Raz Vitoše se nudi krasen razgled na Sofijo, najlepše in najmodernejšo mesto bratske države. Ostala mesta so polna kon- trastov. Moderne stavbe se menjajo z niz- kimimi turškimi hišami, po ulicah kaldra, a vsepovsod krasni vrtovi, ki dajejo Bolga- riji po pravici svetovni sloves. Nikjer ni odprtih trgov kakor pri nas, vse se prodaja v tako zvanih »halah«, kjer opazimo naj- večjo snaznost. Poleg Sofije je v južni Bol- gariji moderen tudi Burgas, kateremu se pozna vpliv velike morske luke, ki veže Bolgarijo s sosednjimi velikimi državami. Od tu nas je neka paroplovna družba brez- plačno peljala na izlet s parnikom mimo otoka Sv. Anastazija, kjer so bili interni- rani voditelji zadnjega upora, v kamenol- lom Sv. Nikola. Izlet po Črnem morju v

družbi naših prijateljev in bolg. Junakov nam ostane dolgo v spominu.

Ne uživajo svetovnega slovesa samo vrtovi, tudi kazanliški gjuļ in jambolska keramika sta znana preko mej bolgarske države. Med Srednjo goro in Balkanom je široka dolina — dolina rož. Milijoni gjuļa na obširnih nasadih napajajo pomladi, zla- sti v maju, zrak z opojnim vonjem, kar privablja vsako leto veliko število tujcev. Kdor se vozi z vlakom med temj rožnimi nasadi, ima krasen pogled na menjajoče se barve dišečega gjuļa. Vsepovsod v trgovini ali pa na cesti ponujajo prekupčevalci — znano rožno olje, ki ga pridobivajo iz gju- ļa na podlagi destilacije. V velikanskih kotlih destilirajo obrano cvetje v poseb- nem razmerju z vodo kar na prostem, ker vrtnice cveto v maju, ko je v Bolgariji ja- ko vroče. Po končanem procesu natakajo olje v majhne steklenice cevčice po en gram, cevčice pa vtaknejo v krasne z bol- garskimi ornamentami okrašene doze, ki so tako pripravljene za tržišče. V Jambolu je doma keramika. Vaze, lonci, lončki, živali, skodelice itd. vse iz dobre snovi in prav poceni nudijo v vsaki trgovini.

Svojo pevsko pot je končal Učiteljski pevski zbor na Oplencu, na grobu Onega, ki je prvi začel delati na zblizanju obeh narodov. Zavedamo se, da smo vložili v oni veliki mozaik zblizanja tudi mi rdeč kamenček — bratstva in ljubezni do Bolga- rov. Naša zahvala velja oblastvom, ki so nam dovolili potovanje med naše brate; pevovodji Pertotu, vodji turneje Supan- čiču in vodji zbora skladatelju E. Adami- ču pa za organizacijo in vodstvo turneje. Prepričani naj bodo, da bomo vsa v Bol- gariji pridobljena bratska čuvstva prikazo- vali mladini na tak način, da se bo nekdo res zgodilo, kakor pravi geslo UPI:

»Od Balkana do Triglava!«

Kadar pa presejajo viški 20% pogojene vsote, je preskrbeti pristanek ministrskega sveta (§ 165.) Podobno je pri prenosu pogodbe. V tem primeru je potrebna pritrditev fin. ministra odnosno ministrskega sveta po predhodnem zaslišanju odbora za oceno drž. nabavk le tedaj, če je bila tudi nakazovalčeva odločba o odstopu posla vezana na soglasnost (§ 168.).

2. Druga važna funkcija izvrševanja drž. proračuna je **odločba o dospelosti plačila**. Z odločbo o dospelosti plačila prizna nakazovalec izvršitev izvestnega posla, uslužnosti ali pogodbe in kosmato vsoto, odpadajočo na ta posel, uslužnost itd. Oboje seveda le v mejah končno angažiranega izdatka in na osnovi opravičujočih dokumentov (§ 45.). Odločba o dospelosti plačila predstavlja izvršitev odločbe o končnem angažiranju odnosno odločbe o odstopu posla (nabave, dela itd.) najugodnejšemu ponudniku ali skratka likvidaciji posla.

Glede mezd delavcev pripominjamo, da vsebuje naredba za izplačilo hkrati tudi odločbo o dospelosti plačila (§ 48.). Pri drž. obveznostih, ki imajo svoj izvor v zakonu ali sodni razsodbi, se izvršuje proračun — kakor že povedano — samo z odločbo o dospelosti izplačila in naredba za izplačilo (§ 50.).

Odločba o dospelosti plačila in naredba za izplačilo se more izdati do konca tretjega meseca po zaključenem proračunskem letu, izplačila pa se smejo izvršiti do konca računskega leta (§ 53.), dočim se smejo izdatki začasno in končno angažirati samo do konca proračunskega leta. Proračunsko leto začne 1. aprila in traja do 31. marca naslednjega leta. Čas, v katerem se morajo zaključiti vsi računi, zasnovani v enem proračunskem letu, se zove računsko leto. Računsko leto začne z istim dnem, ko proračunsko leto t. j. s 1. aprilom in traja 4 meseca dlje kakor proračunsko leto t. j. do konca julija.

3. Tretja važna funkcija nakazovalnega prava je **naredba za izplačilo**. Na osnovi ugotovljene dospelosti plačila izda pristojni nakazovalec stalno ali enkratno naredbo za izplačilo, kakor se ima pač izvršiti izplačilo: v določenih rokih ali samo enkrat. Naredba za izplačilo mora vsebovati sledeče podatke: čemu se vrši izplačilo, kosmati znesek, ki ga je izplačati, odbitek, proračunsko partijo in pozicijo, akt, s katerim je kredit otvorjen, kraj in način izplačila. Obrazec naredbe za izplačilo bo določil in izdal sam fin. minister. Nakazovalec je dolžan poleg naredbe za izplačilo dostaviti pristojnemu računovodstvu še odločbo o dospelosti plačila z vsemi dokumenti, ki so služili za podlago in pripomoček naredbi za izplačilo (§ 46.).

Naredbe za izplačilo morejo biti: 1. **začasne**, ki se izdajo na podstavi odločbe o začasnem angažiranju, torej poprej, preden je nakazovalec predložil odločbo o končnem angažiranju in odločbo o dospelosti plačila, 2. **redne**.

Začasna naredba za izplačilo se more izdati v sledečih primerih: 1. pri osebnih izdatkih, ki se izplačujejo potom režišerja, 2. pri potnih in selitvenih stroških, 3. pri delih v režiji, 4. na podlagi § 149., t. j. v onih primerih, kadar nakazovalec ali pomožni nakazovalec izda začasno naredbo za izplačilo z namenom, da se na podlagi naredbe za izvršitev posla izroči določenemu uradniku odnosno članom komisije potrebna vsota, ki naj ž njo nabavko proti naknadnemu obračunu izvršijo, prevzamejo in izplačajo, 5. pri

izplačilih vnaprej, preden je posel izvršen.

Začasna naredba za izplačilo je pokopala prakso čl. 131. starega zak. o drž. rač. (iz l. 1910.). —

Izvrševanje banovinskega proračuna, ki ga opravlja ban v smislu § 30. zak. o banski upravi, se močno razlikuje od izvrševanja drž. proračuna po novem zak. o drž. rač. (§ 42.).

Izvrševanje banovinskega proračuna obsega — kakor smo že omenili v prvem delu —: 1. **nakazovanje** dohodkov in izdatkov, 2. **izvrševanje** nakazil ali **blagajniško** poslovanje, 3. **zapisovanje** nakazil ali **knjigovodstveno** poslovanje.

Po novem zakonu o drž. rač. izvršuje nakazovalec državni proračun potom odločbe o angažiranju, odločbe o dospelosti plačila in naredbe za izplačilo. Definicija izvrševanja proračuna je torej po novem zakonu restriktivna (utesnjena) in omejena le na nakazovalčev osebno. Sicer je res, da je pri izvrševanju drž. proračuna nakazovalec najvažnejša osebnost, vendar ne gre, da bi bil tudi edina osebnost. Pri popolnem izvrševanju proračuna ne bi smela manjkati niti blagajnik, niti knjigovodja.

Po novem zakonu o drž. rač. opravlja ban pri izvrševanju drž. proračuna v splošnem iste dolžnosti, kakor jih je imel kot nakazovalec I. stopnje pri izvrševanju kreditov, odrejenih za bansko upravo z drž. proračunom (§ 30. zak. o banski upravi). Novi zakon je v tem pogledu samo preciziral njegove funkcije (odločba o angažiranju izdatka, odločba o dospelosti plačila in naredba za izplačilo). Popolnoma neokrnjene pa so ostale pravice, ki jih daje banu § 30. zak. o banski upravi glede izvrševanja banovinskega proračuna. Tu je tako rekoč ban neomejen gospodar. Saj združuje v svoji osebi — kakor smo videli v prvem delu — nakazovalno, blagajniško in računsko oblast, s to razliko, da opravlja blagajniške in računske posle zanj finančni (VII.) oddelek banske uprave (§ 14. zak. o banski upravi) skladno s čl. 56 zak. o drž. rač. iz l. 1910. oz. s § 63. novega zak. o drž. rač.

Nakazovalno pravo je po novem proračunu dvojno: 1. **popolno**, 2. **delno** (§ 54.). Popolno nakazovalno pravo obsega odločbo o angažiranju izdatkov, odločbo o dospelosti izplačila in naredbo za izplačilo. Delno nakazovalno pravo, ki se mora pismeno prenesti na pomožne nakazovalce, pa vsebuje samo odločbo o dospelosti plačila in naredbo za izplačilo. Nakazovalno pravo pomožnih nakazalcev je sekundarnega (delegiranega) značaja in zavisi od vsakokratnega pismenega nakazovalčevega pooblastila, kar pomeni, da pomožni nakazovalec svoje nakazovalne pravice ne more in nima na koga prenesti.

Popolno nakazovalno pravo imajo le ministri in bani. Poslednji v delokrogu pristojnosti, ki jim je z zakonom določena. Svoje nakazovalno pravo more ban s pismenim odlokom prenesti tudi na svoje podrejene organe, tako zvane pomožne nakazovalce. Ti morejo biti: 1. pomočnik bana, 2. načelniki posameznih oddelkov banske uprave, 3. starešine uradov, ki so neposredno podrejeni banski upravi, 4. starešine drž. pridobitnih podjetij in ustanov ter njihovi pomočniki in načelniki (§ 54.).

Vsa določila, ki se nanašajo na bana kot nakazovalca in izvrševalca drž. proračuna se morejo ipso facto uporabiti tudi za druge nakazovalce v banovini.

nistrski svet z uredbo, ki bo imela zakonno moč. S to uredbo se bo uredilo tudi izplačevanje vseh osebnih in materialnih izdatkov iz odobrenih kreditov.

Izredno važen je § 81., po katerem se morejo odločbe o sprejemanju novih uslužbencev v državno ali samoupravno službo pripraviti šele tedaj, kadar je pristojni organ ugotovil, da je na razpolago prosto proračunsko mesto in prost kredit. Isto velja za napredovanje in razvrščanje takih oseb. — S tem je **praktično nemogoče povečanje dosedanjega staleža drž. uslužbencev** in se bodo mogli sprejemati novi uradniki in uslužbenci samo na mesta, ki se bodo izpraznila z upokojitvijo, odpustom ali izstopom oz. s smrtjo uslužbencev itd. Vsi državni in samoupravni uslužbenci, ki bodo pripravili in predložili v odobritev odločbe, ki bi bile v nasprotju s pravkar navedeno določbo, in bi s tem povzročili povečanje proračunskih izdatkov, bodo za to svoje dejanje dajali odgovor pred glavno kontrolo in bodo morali povrniti vso škodo.

V finančnem ministrstvu se ustanovita dva nova oddelka, in sicer »Bankovni in valutni oddelek (VIII)« in »Oddelek za finančno kontrolo (IX)«. Prvi bo vršil nadzorstvo nad denarnimi zavodi, ki so pod finančnim ministrom, v drugem se bodo pa opravljali posli, ki se tičejo službenega razmerja uradnikov in zvanikov finančne kontrole, nadzorstva nad poslovanjem finančne kontrole, tehnički referat in statistični posli.

Za osebne in družinske podpore dnevnice in honorarnih uslužbencev, ki se sprejemajo v službo bano-

vin, se ustanovi »Podporni sklad pomožnega osebja v službi... banovine«, in sicer za vsako banovino posebe. Podrobno ureditev teh skladov bodo predpisali posamezni bani.

Za mnoge bo velikega pomena določba § 86., po kateri se do konca marca 1936. ne morejo kot zvaniki ali služitelji postaviti za pisarniško službo dnevnice, honorarni uslužbenci in dninarji, ki se jemljejo na delo v službi države in banovin ter njihovih podjetij. — S tem predpisom je zaenkrat onemogočen prestop dnevnice na stalna uslužbena zvanja.

Za invalide je važna določba § 78., po kateri so osebe, ki so brez lastne krivde do 31. marca 1935. prejele kot invalidske prejemke v kakršnikoli obliki več, kot jim je pripadalo, oproščene povračila prejetih preužitkov državi.

Finančni minister je pooblaščen, da more iz ostankov čistega dobička Državne hipotekarne banke, ki pripada glavni državni blagajni, kupovati poslopja od Državne hipotekarne banke, to pa za nastanitev finančnih uradov.

Samostalni upravi državnih monopolov se dovoljuje, da iz svoje obrtne glavnice odloži znesek 20 milijonov dinarjev za ustanovitev »Pokojninskega sklada monopolskih delavcev«.

Zakon o nostrificiranju diplom inozemskih univerz od 6. VII. 1930. nima retroaktivne moči. Osebe, ki so pred 11. julijem 1930. dobile diplome na inozemskih fakultetah ali visokih šolah, niso dolžne, da dajo nostrificirati tuje diplome zaradi ohranitve pridobljenih in pridobitve novih pravic na podlagi teh diplom.

Težnje in težave učiteljstva

Na zadnji banovinski skupščini dravske sekcije JUU, ki se je vršila v dneh 11. in 12. julija t. l. v Ljubljani, je stanovsko-politični odsek zborovanja sprejel vrsto važnih sklepov, od katerih poglobitve navajamo:

Odsek predlaga popolno ločitev šolstva od politične uprave. Šola naj bo podrejena prosvetnim centrom na banskih upravah in prosvetnim okrožjem pri sreskih načelstvih.

Napredovanja naj se vršijo avtomatično. Napredovanje v V. položajno skupino naj se izvaja po § 258. odst. 2 uradniškega zakona iz leta 1931., a naj se izpremeni v toliko, da napreduje učitelj v V. pol. skupino z 25 leti službe ter s prav dobro oceno.

Poročene učiteljice naj se namestijo v bivališče moža, toda ne na škodo neporočenih.

Vsa prosta učna mesta naj se takoj razpisujejo in izpopolnjujejo.

Uredba o znižanju draginskih doklad poročenih učiteljic naj se ukine. Pravico do rodbinske doklade naj imajo nameščenke, ki vzdržujejo družino.

Čl. 30 fin. zakona iz l. 1933./34. glede čl. 84 zakona o narodnih šolah naj se ukine. Stanarina naj se izplačuje potom računovodstva skupno z ostalimi prejemki na račun prizadetih upravnih občin. Stanarina naj se izplačuje tudi učiteljem, dodeljenim sreskim nadzornikom, banskim upravam, ministrom prosvete in meščanskim šolam. Uslužbeni davek na stanarino, ki ga odteguje računovodstvo, naj se ne odteguje.

Učitelji dodeljeni sreskim šolskim nadzornikom in banski upravi ne pre-

jemajo stanarine in so kljub svojemu napornemu odgovornemu in za šolstvo zaslužnemu delu prikrajšani za stanarino in tako zapostavljeni za ostalim učiteljstvom. Dokler ministristvo prosvete ne ugodi naši resoluciji v tej zadevi, prosi skupščina kralj. bansko upravo, da ona iz svojih sredstev izplačuje pripadajočo stanarino, ker vrše ti učitelji svojo službo prvenstveno za povzdig šolstva v banovini.

Upokoje naj se vsi učitelji s 35 leti službe, če so dosegli V. skupino. Na njih mesto naj se postavijo abiturienti, pri katerih naj se upošteva doba čakanja in socialni položaj.

Učiteljem, ki služijo v kadru, naj se dovoli dopust, ter naj se jim službena mesta rezervirajo. Službena doba naj se jim šteje.

Učiteljem, ki so ali so bili v kontraktualni službi naj se priznajo vsa službena leta v napredovanje.

Učitelj naj ima enkratno letno brezplačno vožnjo po vsej državi, uživa naj ugodnosti za potovanje v inozemstvo v poučne svrhe ter brezplačno vožnjo pri šolskih ekskurzijah.

Razne zbirke med učenci (denarne in prodaja srečk ter slično) naj se prepovedo.

Politične uprave naj ne pošiljajo nenaročenih knjig in brošur v prisilno razprodajo.

Učitelj naj ima pravico do brezplačnega zdravljenja v II. razredu državnih in banovinskih bolnic ter v III. razredu klinik in v zavodih za tuberkulozna in živčna obolenja.

Kuluk za drž. uslužbenca naj se ukine.

Težnje pravosodne straže

Društvo pravosodne straže kraljevine Jugoslavije v Ljubljani je predložilo pravosodnemu ministristvu spomenico, v kateri prosi za izboljšanje gmočnega in službenega položaja osebja pravosodne straže. Spomenica navaja sledeče težnje:

1. Prevedejo naj se vsi služitelji in dnevnice v kategorijo zvanikov brez razlike na šolsko kvalifikacijo, kakor to predvideva čl. 5 uredbe o uslužbencih kazenskih in sličnih zavodov z dne 6. junija 1931., št. 67150-Y 536.

2. Naj se uvede za osebje pravosodne straže I. a skupina, kakor to predvideva za policijske izvršilne

uslužbenca § 311. uradn. zak. z dne 31. marca 1931.

3. Z ozirom na skrajšanje službene dobe od 35 na 30 let, naj se primereno službenim letom regulirajo tudi prejemki.

4. Zaradi prenaporne službe naj se zviša stanje pravosodne straže tako, da bo vsaki nočni službi, ki traja z dnevno preko 24 ur, sledil 24 urni odmor.

5. Redna dobava službene obleke in čevljev za paznike in paznice, kakor to predpisuje uredba o uniformiranju in oborožitvi pravosodne straže z dne 18. januarja 1930., št. 5299.

Iz novega finančnega zakona

Izšel je zakon o proračunskih dvajstih in naknadnih in izrednih kreditih, ki obsega v prvem razdelku splošna določila, v drugem razdelku določbe za posamezna ministristva, v tretjem pa ostale določbe. Med temeljnimi določbami se v § 1. podaljšuje državni proračun za leto 1934./35. še za 8 mesecev od avgusta 1935. do konca marca 1936. V § 2. so pa določeni zneski za katere more vlada v navedenem času povečati izdatke preko prvotno odobrenih kreditov. V naslednjih paragrafi se potrjujejo odločbe ministrskega sveta, skaterimi so bili

v minili proračunski dobi odobreni posamezni naknadni in izredni kredit.

Važen je § 7., po katerem veljajo vse določbe finančnega zak. 1934./35. tudi za ves čas, za katerega se s tem novim proračunskim zakonom dovoljuje krediti, če niso bile te določbe s tem zakonom ali z drugimi zakoni že odpravljene ali spremenjene.

Za državno uslužbenstvo je v splošnem najvažnejši III. razdelek. V uvodu (§ 80.), je določeno, da se na dan 1. septembra 1935. ustanovi ministristvo za pošto, telegraf in telefon. Ureditev ministristva bo predpisal mi-

6. Naj se izplačajo zaostale doklade za nočno službo, izvršeno v letih 1928.—1931., kurjava in razsvetljava pa za vsr čas, kolikor se to doslej še ni izvršilo.

7. Rok za pridobivanje lastninske pravice do službene obleke, predpisan z uredbo z dne 18. januarja 1930., št. 5299, čl. 12 naj se spremeni tako, da se določi rok za bluzo, hlače in perilo po 6 mesecih, za plašč in pelerino po 1 letu, za čevlje in čepico pa takoj po prejemu.

8. Specialno zdravljenje za paznike in paznice, ki so v službi tako oboleli, da njihova bolezen zahteva specialno zdravstveno nego v zdraviliščih, ki so za take bolezni primerna, na državne stroške. N. p. za tuberkulozne in revmatične bolezni.

9. V zavodih, kjer imajo zastarelo in nerabno orožje, naj se nabavi brezhibno, za vsak čas in potrebo uporabno (karabinke in revolverji).

10. Omiljenje disciplinskih kazni za osebje pravosodne straže.

11. Nošnja civilne obleke izven službe.

12. Brezplačno popravilo službene obleke in čevljev za paznike in paznice.

13. Vsi, poslednji čas izdani ukrepi, ki se nanašajo na zmanjšanje prijemkov, bodisi v denarju ali naravi, za pazniško osebje sodnih zaporov naj se ukinejo.

Iz priklopljene obširne utemeljitve prednjih postulatov objavimo o priliki poglobitve točke, ki dokazujejo potrebo takojšnje ugoditve navedenih minimalnih zahtev.

Mednarodna združna resolucija

Kakor vsako leto, je tudi letos v proslavo 13. mednarodnega združnega dne, ki je bila določena za dan 6. julija, Mednarodna združna zveza v Londonu, v kateri so včlanjene vse združne organizacije vsega sveta, izdala članstvu in vsi javnosti naslednjo združno

resolucijo:

»Na 13. mednarodni združni dan sto milijonov potrošacev, združenih v Mednarodni združni zvezi, znova izjavlja svojo neomajno vero v načela, ki so ideal in osnova njihovega pokreta:

Svobodno članstvo za vsakogar, ne glede na raso, narodnost, barvo in vero, je temeljni pogoj tega pokreta in pravo njegovo obeležje; neodvisna uprava in svoboden razvoj njegova življenjska vsebina. Služba skupnosti mesto osebnega dobička ni samo poslednji kamen na združni zgradbi, ne-

go osnova ekonomske organizacije in najvišji cilj združništva.

Zadugarji izjavljajo, da so pričani o nedvomni prednosti svojega ekonomskega sistema, kar je jasno pokazala tudi njegova odpornost v krizah, ki so v minulih desetih letih pretresale gospodarsko življenje. Zadugarji so uverjeni, da se le s splošnim izvajanjem združnih načel lahko pospeši in trajno zagotovi svetu povratak k blagostanju.

Mednarodno združno sodelovanje je pogoj za odstranitev mnogoštevilnih mej, ki so po vojni nastale in ovirale promet med narodi in državami, kar je v svojih posledicah porazno vplivalo na edinstvo in solidarnost mednarodne družine.

Zadugarji vsega sveta se zedinijo, da bi dali izraza svoji miroljubni volji. Zahtevajo zasiguranje miru kot edino krepke osnove za kulturno življenje in blagostanje človeštva.

Vestnik

Prihodnja številka našega lista, ki izide dne 15. septembra, bo posvečena našim upokojenim tovarišem. Priloženi ji bodo za vse člane »Društva drž. upokojencev za dravsko banovino« v Ljubljani tudi prijavni obrazci za draginske doklade, ki se morajo — kakor znano — predlagati vsako leto v začetku oktobra. Pred 1. oktobrom vloženje prijave so neveljavne!

Ministrstvo za pošto. Z dnem 1. septembra prične poslovati novo, samostojno ministrstvo za pošto, telegraf in telefon. Pred leti smo že imeli posebno pošto ministristvo, kesneje so pa njegove posle poverili prometnemu ministristvu. Z vnovično ustanovitvijo poštne ministristva se izpol-

ni stara vroča želja vsega poštnega uslužbenstva, ki si od novega lastnega ministristva obeta znatno izboljšanje položaja.

Iz tovariškega tiska. Za urednika beograjskega »Monopolskega Glasnika« sta bila izbrana gg. Ljubomir H. Tih in Gligorije N. Pejanović. Odgovorni urednik ostane viš. svetnik Lj. Tih.

Zaznambe na uradniške plače. Znano je, da se po predpisu § 264 u. z. more aktivnim in upokojenim drž. uslužbencem za privatne terjatve sodno zarubiti samó tretjina plače oz. pokojnine. V zadnjem času so pa nekatera sodišča dovoljevala rubeži na prejemke državnih uslužbencev in upokojencev tudi preko tretjine čistih prejemkov brez doklad,

in sicer s posebnim pristankom prizadetega uslužbenca oz. upokojenca samega. Da se to nepravilno postopanje odpravi in za bodoče prepreči, je finančno ministristvo spozumno s pravosodnim ministristvom izdalo pojasnilo, v katerem opozarja, da taka rubež oz. zaznamba na plačo državnega uslužbenca oz. upokojenca nikdar ni dovoljena za privatne terjatve, tudi če bi bil dotični uslužbenec sam pristal na to.

Vprašanje zdravnikov-volonterjev. Na ljubljanski splošni državni bolnici so 15. avgusta zdravniki-volonterji prekinili svoje delo na oddelkih. Državna bolnica v Ljubljani ima sedaj 10 primarijev, 9 asistentov, 18 sekundarijev in 2 honorarna zdravnika. Število bolnikov stalno narašča in jih je vsak dan od 800—900. Da je mogoče opravljati vso zdravniško službo, je v znatni meri zaslug zdravnikov-volonterjev, katerih 12 dela v splošni, 12 pa v ženski bolnici, nekateri že po 2 leti in tudi več. Kakor nastavljeni zdravniki opravljajo 8—9 ur službe na dan, k temu še nadure in nočno delo — vse brez najmanjše odškodnine. Zato zahtevajo zdravniki-volonterji, naj se razpiše toliko zdravniških mest, kolikor jih predpisuje zakon, začasno naj se pa potrebni volonterji nastavijo kot dnevničarji. Event. naj se začasno nagrajujejo iz bednostnega fonda, to pa sorazmerno z njihovo izobrazbo in važnostjo dela. Volonterska leta naj se jim kesneje vštejejo v državno službo za napredovanje in pokojnino.

Rodbinska doklada za otroke — osebne upokojence. Finančno ministristvo je z razpisom od 6. marca 1935, št. 9.476/I, ki je bil dostavljen savski finančni direkciji v Zagrebu, izdalo naslednjo razlago predpisa toč. e čl. 20 uedbe o drag. dokladah drž. upokojencev, št. 11.330/I 32: »V zvezi z našim spisom od 20. novembra 1934, št. 15.469/I, se obveščate, da se določba 2. stav. toč. e čl. 20 uredbe o drag. dokladah drž. upokojencev, št. 11.330/I 32 od 14. III. 1932 nanaša samo na primere, navedene v 2. odst. čl. 22 cit. uredbe. Po tem se torej na podlagi te določbe ne more izpodbijati pravica do rodbinske drag. doklade za otroka materi, ki uživa rodbinsko pokojnino hkrati z otroci tudi navzlic temu, če bi del pokojnine, ki bi pripadal otroku, presegal znesek 250 Din na mesec.« — O tem smo že zadnjič poročali. Zagrebška finančna direkcija je namreč v mnogih takih primerih upokojenkam-vdovam osporila pravico do rodbinske drag. doklade za otroke, če je del pokojnine, ki bi ob razdelitvi pripadel posameznemu otroku, bil večji od 250 Din na mesec.

Državni uslužbenci in volitve. Beograjski humoristični list »Ošišani jež« je objavil pod naslovom »Glas glasača« sledeče uspele stih:

»Počesče se čuje iz glasačkih masa — za pravedni izbor evo pravog spasa: »Ko god prima platu sa državnih kasa, nema pravo glasa!«

Državna uprava in nergači. V francoskem listu »Politique« je objavil Claude Leblond članek o uradništvu in ljudstvu, iz katerega objavljamo teh nekaj stavkov, ki kažejo, da vladajo na Francoskem precej slične razmere kot pri nas: »Ne homo ponavljali še enkrat običajnih očitkov proti državni upravi. Mnogo papirja in duha se

je že po nepotrebnem potrošilo v ta namen na njihov račun. Vsaka organizacija, ki je količak razvita in dolgotrajna, je v nevarnosti, da se spremeni v birokratizem in da postane šablonska. Papirnost, počasnost, pomnoževanje instančnih ovinkov in kontrol, vse to v zasebnih železniških družbah in zavarovalnicah ni prav nič manjše, kot v državni upravi. Kar se tiče starinskih uradnih prostorov in starodavnega pohištva, je to samo preprosto denarno vprašanje. Krediti, ki so v ta namen dovoljeni raznim javnim upravam, so smešno majhni. Na tem polju država že dolgo časa izvaja prav umazano varčevanje. — Vse te »kritike«, pa naj bodo še tako blesteče in duhovite, se obračajo samo na vnanjost stvari.«

Ustanove za otroke uslužbencev fin. kontrole. Finančni minister je izdal odlok, da se iz fonda finančne kontrole podeli več štipendij in podpor za obiskovanje šol in izučitev obrti zakonski deci aktivnih in upokojenih nameščencev finančne kontrole ali njihovim sirotam. Nameščenci finančne kontrole, aktivni ali upokojeni, ki žele dobiti štipendijo ali podporo za svojega otroka, morajo dokazati, da so vestno in zanesljivo služili in da so po razmerah svoje družine res vredni, da se jim olajša skrb za vzgojo otrok. Prednost imajo otroci in sirote nameščencev, ki so umrli zaradi ran ali bolezni, ki so si jih nakopali v službi, dalje otroci in sirote nameščencev, upokojenih zaradi nesposobnosti, zaradi ran ali bolezni, otroci brez staršev ali takšni otroci brez očeta, katerih mati je izgubila pravico do pokojnine, ker se je prej poročila, itd. Štipendije se bodo podeljevale samo za obiskovanje šol v Jugoslaviji.

Iz organizacij

Izvenšolsko delo učiteljstva. O tem vprašanju je odsek za javno delo na skupščini JUU sklenil tudi naslednje: »Vesten učitelj, ki opravlja redno svoje šolsko delo, se pripravlja na pouk, popravlja pisemne izdelke svojih otrok ter skrbi za svoj nadaljnjo psihološko in pedagoško didaktično izobrazbo, je tako zaposlen, da mu ne preostaja časa za izvenšolsko delo. Zato smo mnenja, da je šolsko delo prvo in se naj nikogar ne sili k izvenšolskemu delu, če ne najde za to potrebnega časa in nima za to delo veselja. — Po noveli šolskega zakona se naj ukine paragraf, ki sili učiteljstvo k izvenšolskemu delu, ker dopušča da smatrajo razni lajki, da je učiteljstvo dolžno, da jim ustvarja s svojim izvenšolskim delom lestvico, po kateri plezajo do zaželenih osebnih časti in družabnih položajev ali pa dosežejo direktno materialne koristi. — Začetnikom se naj ne šteje v zlo, ako se ne udeležujejo samostojno na izvenšolskem polju, ker se morajo najprej vpeljati v delo v šoli in se razgledati po službenem kraju, da spoznajo kulturne in gospodarske razmere svojega službenega mesta.«

Oblike kemično čistil, barva, plislra in lika tovarna J O S. R E I C H.

H. G. MAGEG:

Modri biseri

V odprti stekleni omarici so ležali, položeni na kup, razni stekleni izdelki — ponarejeni biseri, nepristni tirkizi, ponarejena ambra, karneoli in korale. Množica kupovalc je ob ravnodušnih pogledih prodajalk izbirala med tem blagom, ki je ležalo naprodaj.

Dvoje mladih žensk, ki sta stali druga poleg druge, je izbiralo, kakor da se nista niti opazili. In vendar očevidno nista bili obe iz istega sveta. Pomerjali sta ogrlice in jih razočarano spet odlagali.

Videti je bilo, kakor da sta istih let, obe plavalasi. Ta je hotela vzbuditi vtisk eleganc, med tem ko je druga, res bila odlična.

Nenadoma sta se zadeli pustolovka in resnična dama z rokami ob kopici ogrlic z modrimi biseri, in nobena ni hotela spustiti, obe sta hkrati izbirali v klobčiču.

Hkrati sta pomolili obe isti prodajalki popolnoma enaki ogrlici, tako da se jima je zazdelo za trenutek, kot da jo je vsaka iztrgala drugi.

»To-le ogrlico, gospodična — kupim jo.«

Presenečeni sta se spogledali. Toda že je prodajalka vzela ogrlico, napisala računa in odšla k blagajni.

Da ne zamudita, sta šli obe za njo, plačali kupljeno in prejeli zavojčka. Ko sta ju vzeli v roke, sta se druga drugo nezaupno premotrlili.

In življenje ju je odpeljalo v čisto nasprotno smeri.

»Spomin? Zares? — Mislila sem, da je talisman.«

Gospa de Noal je približala lornjon svojim lepim očem, ki so ostale mlade sre-

di obraza, ki je pričel že veneti. Nagnila se je nad šestero biserv, ležečih na beli svili skrinjice za nakit, katero je radovedno odprla.

Nehotena otožnost je nenadoma prevzela zapeljivo ljubeznivega Gastona Bernièresa.

»Res, to je spomin,« je vzdihnil, tokrat brez prizvoka rahle ironije, s katero je ponavadi zmedel svoje lepe obiskovalke. »Skoro spomin na neko ljubezen.«

»Seveda«, se je ponorčevala gospa de Noal, »mar bi mogli imeti druge spomine? Vsekakor reven spomin. Kateremu mladem in zvesto ljubečemu bitju ste pa sneli te bisere po pet grošev? To je pač uspeh, s katerim se ne morete pohabati.«

»Ah!«, je zamrmral Bernières. »Ni tako, kakor si mislite in vrednost te ogrlice je postranskega pomena. Tista, ki jo je nosila, ni bila ravno nedolžno bitje. Toda naj bo razočaranje, ki mi ga je povzročila, še večje, prisegam vam, da bi bila mogla postati resnična velika ljubezen mojega življenja!«

»Tak vtisk je zapustila v vas?« je gospa de Noal zafrkljivo vprašala.

»Tak vtisk, da še po tolikih letih ne morem brez zmedenosti pomisliti nazaj na tisti večer, — tisti večer...«

»Pripovedujte,« je prosila mlada gospa in se udobno zleknila v naslonjač.

»Radovednica! Kako boste razočarani! Če tudi gre za dogodivščino, razplet je bil popolnoma drugačen, kot ga pričakujete. In ljubezen, ki je hotela dobiti svoj delež pri tem, je preplašeno pobegnila.«

»Kar mraz me že pretresa. Le hitro! Opišite mi junakinjo.«

»To bi mi bilo zelo težko, ker sem videl komaj njene oči, in sicer skozi odprtini krinke. Sijajne oči — nepozabne.«

»Zares?«

S kakšno izzivajočo koketnostjo je gospa de Noal za lornjonom bliskala s

svojimi vlažnimi očmi! Toda bilo je vse zaman, Gaston je ni opazil.

»Prvi trenutek so me že ujele, te oči,« je nadaljeval. »Naj vam pripovedujem, da sem jo srečal v operi v Nizzi, neki večer na maskeradi? Domino, krinka ki samo izdaja oči, to zadostuje, da obstaneš in si zaželi pustolovščine. Takoj me je omamila, sprva pogled, nato glas. Bil sem mlad. Zakaj me je tako kmalu, ko sem mislil da se spuščam samo v površno ljubkovanje, prevzel občutek, da sem srečal svojo usodo? In moja neznanka mi je odgovorila na to. Tudi ona, ki se je sprva šalila, se je vdala temu skrivnostnemu čaru, ki časih privede ljudi tesno skupaj, da se ni moči upirati, dvoje mimoidočih, ki jima je usojeno, da se bosta ljubila. Je mar le glumila? Lagal bi se, če bi vam rekel, da sem danes o tem prepričan. Kaj pomenijo besede, ki si jih reče dvoje ljudi? Kar velja, je tisto, kar občutiš. Nagon — temna daljna slutnja. Kar se je potem zgodilo in bi moglo omajati mojo trditev, mi nazoru ne more spremeniti. Ko sva se spogledala, sva bila iskrena in poštena — iskrenost v tem, česar si nisva rekla. Zakaj govorila sva samo najsvakdajnejše besede. Ljubimkalo sva. Najina razburjenost se je skrivala za smehom. Spominjam se, da sem damo z modro biserno ogrlico prosil, naj odloži krinko, da bi jo mogel kedaj kesneje spoznati. Branila se je. Tedaj sem ji dejal, da mi ni treba videti njenega obraza, pa jo bom vendar zanesljivo spoznal povsod in kjerkoli jo spet vidim. Samo njene oči mi bodo zadoščale. Dvomila je o tem in prsti so se ji živčno igrali z ogrlico, ki ji je visela preko domina. Morda zato, da bi spoznal, kako poceni je bil ta nakit, in da se ne bi vdajal napačnim predstavam o njenem družabnem položaju v življenju? Vem le to, da se je nit, na kateri so bili biseri nabrani, nenadoma pretrgala in da jih je nekaj padlo na tla. —

Hkrati sva se sklonila, da jih pobereva. Našel sem jih šest, in te mi je darovala. »V prihodnjih dneh« mi je rekla, »me boste morda srečali na Angleški promenadi. Bomo videli, če me boste spoznali. Če me spoznate, vam dovolim, da mi pokažete teh šest biservov.« »Nato je izginila.«

»Pa ste jo še kadaj videli?« je vprašala gospa de Noal.

»Nikdar več. Čert ure kesneje je nek hrup zmotil maskerado. Nastal je, ko so prišli neko tatico, ki je slovela po svojih tatvinah draguljev. Zgrabili so jo prav pri delu. Videl sem jo, ko je šla mimo, obdana od ljudmi, ki so jo peljali. Branila se je tako močno, da se je ogrlica, katero je nosila na dominu, raztrgala. Nekaj modrih biservov se mi je skotalilo pod noge. — Mar mi je bilo treba skloniti se, da sem jih prepoznal?«

»In potem?« je silila gospa de Noal.

»Zgodba je pri kraju,« je odgovoril Gaston Bernières. »Drugo jutro sem se odpeljal iz Nizze in vzel teh šest biservov kot spomin na to dogodivščino seboj.«

Takoj nato je gospa de Noal odšla. Bernières je bil ves začuden in užaljen zaradi nenadne hladnosti, ki mu jo je tako očitno pokazala. Še tisti večer je pa prejel od nje zavojček in pismo. V zavoju je bila modra ogrlica.

V pismu pa je bral tole:

»Šest biservov manjka ti ogrlici, ki pa ni ogrlica tatice, temveč neke druge ženske — z »nepozabnimi očmi« — ki je pa niste spet prepoznali.« —

Da ste dve tako različni ženski kupili hkrati dve enaki ogrlici, da sta ju isti večer hkrati nosili, mar naj vidimo v tem preprosti slučaj — ali pa kruto voljo usode?

Organizacija železniških uradnikov. Začetek julija je štelu Zdrženje železniških uradnikov vsega skupaj 956 članov. Od teh jih je s področja ljubljanske železniške direkcije 277, oblastni odbor Zagreb ima 385 članov, Sarajevo 159, Beograd pa 112 članov. Število članstva polagoma narašča.

Iz organizacije monopolskih uradnikov. V novem odboru ljubljanskega poverjenstva Zdrženja monopolski uradnikov kraljevine Jugoslavije so naslednji gg.: predsednik Franjo Golob, viš. inspektor, njegov namestnik Ivan Zagradnik, viš. oficijal, tajnik Boris Roš, v. d. poslovođje, in blagajnik Franjo Zalar, kontrolor tobakne tovarne v Ljubljani.

Zadružne vesti

Iz ljubljanske Nabavljalne zadruge. Sprejemajo se naročila za sveže bosanske slive, za brusnice in krompir. — Kurivo, dostavljeno na dom: I. Drva bukova, brez okroglice, suha in zdrava, m³ 1. cela polena 84 Din. 2. žagana 92 Din. 3. žagana in sekana 100 Din. Na obroke 4 Din več za m³. Kdor želi najmanj 4 m³ celih polen na dom dostavljenih, se mu oddajo iz vagona proti takojšnjem plačilu m³ po 73 Din. Plačilo v treh obrokih za m³ 76 Din.

II. Kolobarji la za podžiganje 6 Din komad, na dom dostavljeno 6.50 Din.

III. Premog trboveljski, kosovec, to- na 375 Din.

IV. Kockovec, tona 355 Din.

V. Karbo - paket, 25 kg zaboj 13 Din. Na obroke 10 Din več za tono. — Opomba: Obračun plačevanja se razdeli na največ na 10 mesečnih obrokov, najmanjši obrok je 100 Din. — Cene sladkorju: v kockah 15.50 Din, sipa 13.50 Din.

Proslava zadrúžnega dne. Ljubljanska železničarska nabavljalna zadruga je v proslavo mednarodnega zadrúžnega dne priredila 4. julija v svojih prostorih v Ljubljani predavanje za delegate in uslužbence zadruge, dne 6. julija pa je priredila v Ljubljanskem dvoru mladim zadrugarjem predavanje, jih pogostila in obdarovala. — V Mariboru je bilo pa praznovanje posvečeno zlasti mladini, ki je prejela darila in se prav dobro zabavala.

Po svetu

Zahteve češkoslovaških uradnikov. Odbor dvanaesterice češkoslov. državnih uslužbencev je nedavno posetil ministrskega prezidenta in ga prosil, naj kar najprej reši nedavno izročeno spomenico organizacij državnih uslužbencev, ki v bistvu zahteva vrnitev nekdanjih službenih prejemkov. Ministrski predsednik je izjavil, da vlada in vladne stranke uvidevajo, da je treba vprašanje javnih nameščenecv tako rešiti, da se jim bodo mogle dovoliti prejšnje plače. Glede zahtev, katere vsebuje spomenica, je bil že vprašan finančni minister za mnenje. Ko bo znan finančni

uspeh in dotok državnih dohodkov, bo mogoče podati določeno izjavo. Zlasti je ministrski predsednik poudaril, da je treba kar najprej prevesti zadnjo, četrto skupino staroupokojencev. To vprašanje smatra češkoslovaška vlada za eno najvažnejših in bo predvidno rešeno že v kratkem.

Zenitovanjske nagrade za uradništvo. Italijanska vlada je določila za državne uslužbence, ki bi se hoteli poročiti, posebne nagrade v višini od 1500 do 5000 lir. Ob rojstvu sinov se podeljujejo posebne nagrade in sicer za prvega sina po 400 lir, za drugega 600 lir in za tretjega sina po 1000 lir. Za hčere nagrade niso določene... S temi ukrepi skuša italijanska vlada pospeševati poroke med državnim uslužbenstvom. — Sicer pa te ugodnosti niso edinstvene. V Nemčiji dobe mlado poročeni državni uslužbenci posebno doto od države, v Švici, na Ogrskem in v Italiji imajo pa mladi zakonci brezplačno vožnjo za poročno potovanje.

V Franciji prosvetni minister Mallarmé še dalje zasleduje učiteljstvo in upošteva anonimne ovadbe, tako, da ima učiteljstvo opravka s policijo. Učiteljstvo, organizirano v raznih učiteljskih organizacijah pa protestira in se sklicuje na »Deklaracijo človečanskih pravic«, po kateri bi ne smel biti nihče preganjan, kdor ne ruši države. Učiteljstvo je nejevoljno, ker ima pogosto opravka z vojsko in policijo, zato se energično zavzema, da bi bila šola nevtralna in učitelj svoboden. Učiteljstvo grozi s stavko, če bo vojska in policija kontrolirala njihovo delo. (»Učit. Tov.«)

Nove knjige

Zakon o neposrednih davkih s pravilniki in uredbami, komentiran z razpisi finančnega ministrstva, z razsodbami Državnega sveta in upravnega sodišča ter s strokovnimi pojasnili bo izšel — ako ne bo tiskarskih ovir — v oktobru v prečiščenem izdaji. Upoštevanje bodo vse izpremembe in dopolnitve kakor tudi one, ki jih prinaša finančni zakon o dvanajstih letih za leto 1935. Knjigo, ki bo obsegala okoli 640 strani srednjega formata, je priredil g. Sušec Štefan, višji finančni svetnik in načelnik finančnega oddelka banske uprave v pok. Knjižarniška cena v platno vezane knjige bo 160 Din. V prednaročbi do 30. septembra t. l. stane knjiga brez poštnine samo 130 Din in je plačljiva ob prejemu. Naročila sprejme prireditelj Sušec Štefan, Ljubljana, Beethovnova ul. 15 ali pa tiskarna »Merkur« v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23.

»Mladika«. Julijska številka objavlja začetek dalje povesti N. Velikonje »Andrej Prem«, ki je prav zanimiva. Nadaljujejo se živahno pisani vojni spomini B. Kazaka in šaljiva ameriška povest Habbertona »Helenina otroka«. O ustoličenju koroskih vojvod je napisal slikar S. Šantelj zanimiv članek, kjer opisuje zbrane (in v listu objavljene) podobe teh obredov. — V avgustovi številki se Velikonjeva povest nadaljuje in konča, med prozo pa vidimo

še pravljico J. Rožencveta in V. Smoleja črtice »Morje«. V ti številki je objavljena vrsta reprodukcij po slikah in kipih zagrebških umetnikov, ki so pomladi razstavljali v Zagrebu. Obe številki sta tudi sicer prav lepo ilustrirani. Objavljata lepe umetniške fotografije Fr. Krašovca in ilustracije k raznim člankom. Mladika je po opremi in vsebini prav resen in dobro urejen družinski mesečnik. — Naroča se v Celju, Mohorjeva tiskarna, in velja za vse leto 84 Din.

Publikacije Mladinske Matice. Mladinska Matica deluje že osem let in je izdala v tem času šest letnikov »Našega roda«, 31 knjig rednih in 3 izrednih publikacij v skupni nakladi ca. 800.000 izvodov. Letošnje publikacije so izšle v nakladi 21.100. slikanica pa v 21.500 izvodih. V isti nakladi je izhajal tudi »Naš rod«. Za »Naš rod« in 4 knjige rednih izdaj plačajo naročniki Din 22-50, in sicer v mesečnih obrokih po Din 2-50. Kljub krizi je število naročnikov naraslo za približno 1000. — O knjigah Mladinske Matice, ki je sestavni del ljubljanske sekcije Jugoslovanskega učiteljskega združenja, bomo prihodnjič več poročali. Zaenkrat jih vsem drž. uslužbencem prav toplo priporočamo.

Zdravstvo

Jabolka. Jabolka so med našimi najodličnejšimi in najdragocenejšimi sadeži. Sedijo iz rastlinskih vlaken, beljakovine, železa, sladkorja, gumija, jabolčne kisline, Gallusove kisline, apna, vode in — kar je zelo važno — iz razmeroma velike količine fosforja, ki izredno dobro vpliva na dopolnitev možganske in hrbtnične živčne snovi. Kisline sestavine jabolka so posebno učinkovite pri onih ljudeh, ki mnogo sedijo. V sled jeze vsebine so jabolka priporočljiva zlasti bledim. Živčno bolnim služijo jabolka kot pomirjevalno in uspalno sredstvo. Najbolj zdrava so surova jabolka, ki jih uživamo če le mogoče s kožo, seveda umita; in dobro jih moramo prežvečiti. Kdor surovih jabolk ne prenese, naj si jih skuha ali speče. Pripravimo si jabolka tako, da jih moremo jesti tudi pomladi in poleti. Uživanje kuhanih jabolk pripomore tudi k prebavljivosti drugih jedil, zlasti močnatih in stročnic. Tudi posušena jabolka so zdrava jed. Najboljša so pa seveda surova jabolka.

Otroke do dveh let pustimo pri temperaturi pod ničlo rajši doma; one od dveh do šestih let moremo pri temperaturi do 4 stopinj Celzija pod ničlo peljati ven. Posebno moramo paziti na to, da je kopalni prostor zadosti pregret, preden otroke kopljemo; pri kopanju je možnost prehlajenja podvojena. Sploh imejmo majhne otroke kolikor mogoče na toplem.

Pes prenaša bolezn. Neglede na pobešnost more tudi zdrav pes povzročiti razne bolezni. Ta naš najljubši tovariš je žalibog zelo nesnažen, čisto v nasprotju z mačko. Mačka je na primer glede hrane zelo izbirljiva, pes pa prav nič. Če ni vzorno dresiran, sledi pes svojemu naravnemu

nagonu in požre brez izbire vse, kar smatra za užito. Z velikim užtkom voha pes po najostudnejših stvarih in po najbolj gnusnih krajih. In ta njegov nesnažni nos pride z nami v stik, dotikamo se ga in nekateri ga celo poljubujejo. Na ta način morejo nevarne klice rastlinske in živalske naravi priti v človeški organizem in morejo povzročiti v njem hude nalezljive bolezni. To nikakor ni pretirano, temveč je samo ugotovitev navadnih dejstev. Pes ni samo nesnažen, temveč ga nadleguje tudi cela vrsta bolezni; torej moramo biti zelo previdni, čeprav ga imamo radi.

Toplota našega telesa je običajno 36,5 do 37°C. Približno isto toploto imajo vse živali s toplo krvjo, posebno sesavci; večjo toploto imajo ptice, 39,4 do 42,9°C. Živali z mrzlo krvjo nimajo stalne lastne toplote, temveč 0,5 do 1°C več kot obdajajoči jih zrak ali obdajajoča jih voda. Poraba snovi pri živalih s toplo krvjo, ki živijo v vodi, je neprimerno večja kot ona pri živalih z mrzlo krvjo, ki imajo isto težo; poraba snovi pri tjuenju na primer je 35 krat večja kot ona pri krokodilu iste teže.

Hrana pri večjem krvnem pritisku. Temeljna zahteva take hrane je, da vsebuje kolikor mogoče malo in skozi nekaj časa prav nič živalske beljakovine in nobene kuhinjske soli. Jejmo torej v prvi vrsti sadje, kompot, salato, zelenjavo, redkev, orehe, krompir, riž, kruh, močnate jedi, sladkor, med, olje, rastlinsko maščobo itd., vse pa po možnosti brez kuhinjske soli. Ogljajmo se mesa in rib, pa tudi mleka, sira in jajec. Seveda se običajno mesa ne moremo popolnoma ogniti, ali dobro je, če imamo vsak teden en dan ali dva popolnoma vegetarično hrano in če vrinemo včasih kakšen vegetaričen teden vmes, morda vsak mesec enega. Namesto kuhinjske soli vzamemo kakšno nadomestilo, ki jih je dosti na razpolago.

Kako si pomagajo drvarji pri ranah. V »Münchner Medizinische Wochenschrift« pripoveduje sanitetni svetnik Müller-Meerbach, da je kot deček obvisel s kolenom na žebliju v plotu in da so ga mimoidoči drvarji sneli. Vzeli so smreki smolo in so jo debelo namazali na zevajočo rano. Rana se je zacelila in ni bilo nobene sledi več o nji. Med vojno, ko je zdravil prišlo primanjkovati, se je sanitetni svetnik spomnil na tisti svoj doživljaj v otroških letih; ker ni mogel dobiti smreke, je vzel macesnov smolo in jo je pomešal z enako količino vazelina. Od tedaj naprej mu služi ta smola kot edino in zmeraj zanesljivo mazilo pri ranah, tudi pri še tako težkih, pa naj se javijo v tej ali oni obliki. Prave kožne bolezni se seveda s tem mazilom ne dajo zdraviti.

Ali se sladkorna bolezen podeduje?

V berlinski medicinski družbi je predaval profesor Umber o svojih raziskovanjih glede sladkorne bolezni in je prišel do zaključka, da je ta bolezen podedovana. Vplivi okolice morejo vplivati le tedaj, če je dotičnik za bolezen že razpoložen. Čeprav Umbertiju še ne pritrjujejo vsi raziskovalci, so njegova raziskovanja vendarle mnogo pripomogla do razčiščenja tega vprašanja.

Jedi za bolnika naj bodo pripravljene iz najboljših snovi in naj se mu nudijo snažne in okusne. Pri jedi bolnika ne smemo motiti, pa ga tudi zaradi jedi ne smemo zbuditi. K jedi ga ne smemo siliti; z borenjem ga počasi pripravimo na jed. Nikdar mu ne dajmo jesti preveč naenkrat, tudi če tako hoče; kajti preobilica je zmeraj škodljiva.

(Iz »Zdravja«.)

Manufakturna trgovina

ABIJANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnenega blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapestri itd.) — Puh perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gospodom uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

KROJAŠKI ATELJE

Fran Iglič,

Ljubljana

Izdeluje se za dame in gospode po najnovejših krojih. Lastna zaloga modnega blaga. Uradnikom znaten popust ali na obroke.

Pražakova ulica

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Tovariši!

Kupujte svoje po-

trebščine pri tvrdkah,

ki inserirajo v

»NAŠEM GLASU«

Priporočamo tvrdko

M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

KNJIGARNA

Ljubljana

Franciščanska 6

Telefon št. 3397

Maribor

Tyrševa ulica 44

Telefon št. 2628

Račun poštne hranilnice št. 10.761

Učiteljske tiskarne

priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo vseh pisarniških in šolskih potrebščin. Lastna izdelovalnica šolskih zvezkov. Knjižarna sprejema naročbe na knjige iz inozemstva, na vse domače in inozemske liste, revije itd. Velika izbira pisemskega papirja, razglednic in slik. Cene solidne! Postrežba točna! Zahtevajte cenik!

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

F. Z. Z. O. Z.

Telefon št. 2421.

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadrúžna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže specerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga pri Zadrugi državnih železničarjev in pri tvrdki Teokarovič.

Širite zadrúžno misel med svojimi tovariši!